

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı Sayın Mahinur Özdemir Göktaş tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak yanıtlanmasını arz ederim.

ÖZGÜL SAKİ

İstanbul Milletvekili

Afet yönetimi, toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini derinleştirmeyen, kadınların yaşam hakkını ve güvenliğini merkeze alan hak temelli bir kamusal sorumluluktur.

6 Şubat 2023 depremlerinin üzerinden üç yıl geçmesine rağmen depremde etkilenen illerde afet koşulları fiilen sona ermemiş; geçici barınma çözümleri kalıcılaşmış, konteyner kentler özellikle kadınlar için güvencesizliğin, yoksulluğun ve şiddet riskinin yoğunlaştığı yaşam alanlarına dönüşmüştür. Afet sonrası süreç toplumsal cinsiyet eşitsizliklerini gözetmeyen biçimde yürütüldüğünde, kadınlar hem artan bakım yükü ve ekonomik bağımlılıkla hem de şiddetten korunma ve sosyal destek mekanizmalarına erişememeyle karşı karşıya kalmaktadır.

Bu tablo, afetin “geçmişte kalmış bir olay” değil, kadınların gündelik yaşamını belirleyen süreklileşmiş bir kriz rejimi haline geldiğini göstermektedir. Hatay özelinde depremde yıkılan kadın konuk evi/sığınma evinin yerine üç yıl geçmesine rağmen yeni bir sığınma evi inşa edilmemiş olması ve şiddete maruz kalan kadınlara yalnızca 15 günlük geçici barınma olanağı sunulması, kadınların güvenli barınma ve şiddetten korunma hakkının fiilen askıya alındığını göstermektedir.

Sığınak kapasitesinin yokluğu ya da süreklilikten yoksun geçici çözümler, kadınları ya şiddet gördükleri ortama geri dönmeye ya da tamamen korumasız kalmaya zorlamaktadır. Deprem sonrası dönemde bakım emeği neredeyse bütünüyle kadınların omuzlarına yüklenmiştir. Çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakımına yönelik kamusal hizmetlerin yetersizliği; kadınları hane içine sıkıştırmakta, işgücüne katılımı ve sosyal hayata erişimi sınırlamakta, tek ebeveyn kadınlarda sosyal yardımlara bağımlılığı artırmaktadır. Güçlenme programlarının, kadınların düzenli danışmanlık alabileceği ve şiddetten uzaklaşabileceği mekanizmaların süresizliği; kadınlarda yalnızlık, tükenmişlik, çaresizlik ve umutsuzluğu derinleştirmekte, kriz koşullarında kadınların kendi ihtiyaçlarını ikinci plana itmesine yol açmaktadır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; şiddetten korunma, sığınak ve güvenli barınma, ŞÖNİM hizmetlerinin etkinliği, sosyal yardım ve bakım hizmetlerinin kamusal biçimde örgütlenmesi, afet koşullarına özgü kriz koordinasyonu ve kadınların güçlenme süreçlerinin sürekliliği bakımından temel sorumlu idari organdır. Buna karşın deprem sonrası üçüncü yılda, özellikle Hatay'da kadınlara yönelik koruyucu - önleyici sosyal hizmet altyapısının güçlendirilmediği; sığınak kapasitesinin yeniden kurulmadığı; bakım yükünü azaltacak kreş, bakımevi ve güvenli sosyal alanların yeterli ölçekte devreye sokulmadığı anlaşılmaktadır.

Bu nedenle deprem illerinde ve Hatay özelinde kadınların sosyal hizmetlere erişiminin, şiddetten korunma mekanizmalarının ve güvenli barınma kapasitesinin hangi ölçüde sağlandığının somut verilerle açıklığa kavuşturulması zorunludur.

Bu bağlamda;

1. 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen tüm illerde 2023-2026 yılları arasında faal kadın sığınma evi/konukevi sayısı ve toplam kapasite kaçtır? Bu kapasite afet öncesi döneme kıyasla nasıl değişmiştir?
2. Depremden etkilenen tüm illerde şiddet mağduru kadınlara yönelik geçici barınma uygulamalarında azami süre nedir? Bu süre hangi kriterlere göre belirlenmektedir?
3. Deprem illerinde şiddet mağduru kadınların sığınaklara yerleştirilme sürecinde ortalama bekleme süresi nedir? Bekleme süresi boyunca kadınların güvenliği hangi mekanizmalarla sağlanmaktadır?
4. Depremden etkilenen tüm illerde 2023-2026 yılları arasında ŞÖNİM'lere yapılan başvuru sayısı kaçtır? Bu başvuruların kaçı için etkin yönlendirme, koruma ve izleme hizmeti sunulmuştur?
5. Deprem illerinin tamamında 2023-2026 arasında şiddet mağduru kadınlara yönelik psikososyal destek hizmetlerinden yararlanan kadın sayısı kaçtır? Bu hizmetlerin sürekliliği nasıl sağlanmıştır?
6. Deprem illerinde kadınların artan bakım yükünü azaltmak üzere kamusal kreş, gündüz bakım evi, engelli ve yaşlı bakım hizmetleri ile kadın yaşam merkezleri kaç noktada kurulmuştur?
7. Depremden etkilenen tüm illerde kadınlara yönelik sosyal yardım, güçlenme programı, istihdama yönlendirme ve mesleki destek uygulamaları nelerdir? Bu programlardan yararlanan kadın sayısı kaçtır?
8. Deprem illerinde konteyner kentlerde ve geçici barınma alanlarında kadınlar için güvenli alanlar, danışmanlık ve başvuru mekanizmaları kurulmuş mudur? Kurulduysa kaç yerleşimde faaliyet göstermektedir?
9. Deprem illerinde çocuk, yaşlı, hasta ve engelli bakımına yönelik kamusal hizmetlerin yetersizliği nedeniyle kadınların bakım yükünün arttığına ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir izleme veya etki analizi var mıdır? Varsa sonuçları nelerdir?
10. Hatay'da depremde yıkılan kadın sığınma evinin yerine üç yıl geçmesine rağmen neden yeni bir sığınma evi inşa edilmemiştir?
11. Hatay'da şiddet mağduru kadınlara yalnızca 15 günlük geçici barınma sunulmasının gerekçesi nedir? Bu sürenin sonunda kadınların güvenliği hangi yöntemlerle sağlanmaktadır?
12. Hatay'da 2023-2026 yılları arasında 15 günlük geçici barınma uygulamasından yararlanan kadın sayısı kaçtır? Bu kadınların kaç barınma süresi sonunda güvenli bir konuta veya sığınağa yerleştirilmiştir?

13. Hatay'da sığınak bulunmaması nedeniyle şiddet mağduru kadınların bir kısmının hizmetten yararlanmak istemediği yönündeki tespitler doğru mudur? Bu duruma ilişkin Bakanlığınızca yapılmış bir değerlendirme var mıdır?
14. Hatay'da 2023-2026 yılları arasında ŞÖNİM başvuru sayısı kaçtır? Bu başvuruların kaçını için sığınak, geçici barınma, sosyal yardım, psikososyal destek ve hukuki yönlendirme sağlanmıştır?
15. Hatay'da ŞÖNİM tarafından izlenen dosya sayısı kaçtır? Bu dosyaların kaçında süreklilik arz eden izleme yapılmış, kaçında izleme kesilmiştir?
16. Hatay'da konteyner kentlerde yaşayan kadınlara yönelik psikososyal destek ve danışmanlık hizmetleri hangi birimlerce, kaç personelle ve haftada kaç gün sunulmaktadır?
17. Hatay'da deprem sonrası yeniden inşa edilmeyen huzurevi/yaşlı rehabilitasyon ve engelli bakım merkezleri nedeniyle başka illere yapılan nakil başvurularının sayısı kaçtır? Bu durumun kadınların bakım yüküne etkisi ölçülmüş müdür?
18. Hatay'da kamusal kreş, gündüz bakım evi, çocuk-gençlik merkezi ve kadın odaklı sosyal alanların sayısı kaçtır? Konteyner kentlerin kaçında bu hizmetler yerinde sunulmaktadır?
19. Hatay'da tek ebeveyn kadınların sosyal yardımlara bağımlılığının arttığı tespiti doğru mudur? 2023-2026 yılları arasında Hatay'da tek ebeveyn kadınlara yapılan nakdi ve ayni yardımların sayısı ve toplam tutarı nedir?
20. Hatay'da kadınların iş arama ve istihdam talebine yönelik yönlendirme mekanizmalarının işlemediği yönündeki tespitler doğru mudur? Bu konuda Bakanlığınızın yürüttüğü somut programlar ve elde edilen sonuçlar nelerdir?